DE STRIJD OM HET BESTAAN

DE STRIJD OM HET BESTAAN

CHARLES DICKENS

DIDEROT

ISBN: 9789403963631
Oorspronkelijke titel: *The Battle of Life: A Love Story*
© 2026 Wilma Baltus. Alle rechten voorbehouden.

De strijd om het bestaan

Eerste deel	7
Tweede deel	39
Derde deel	83

Eerste deel

Er werd eens, het doet er weinig toe wanneer, in het onversaagde Engeland, het doet er weinig toe waar, een hevige veldslag uitgevochten. Het gebeurde op een lange zomerdag, toen het wuivende gras groen was. Menige wilde bloem, door de hand van de Almachtige gevormd tot een geurende kelk voor de dauw, voelde die dag haar emailachtig glanzende kelk zich tot de rand met bloed vullen, kromp ineen en viel neer. Menig insect dat zijn tere kleur ontleende aan onschuldige bladeren en kruiden, werd die dag opnieuw gekleurd door het bloed van stervende mannen en liet op zijn angstige vlucht een onnatuurlijk spoor achter. De bontgekleurde vlinder droeg bloed op de randen van zijn vleugels de lucht in. De beek kleurde rood. De vertrapte aarde veranderde in een modderpoel, waarin de allesoverheersende kleur vanuit sombere plasjes, gevormd in de afdrukken van mensenvoeten en paardenhoeven, nog altijd dreigend opglansde in de zon.

Moge de hemel ons besparen te weten welke taferelen de maan op dat veld aanschouwde, toen zij boven de donkere lijn van een verre heuvelrug verscheen, waarvan de contouren door bomen werden verzacht en vervaagd, en hoog aan de hemel oprees om neer te kijken op de vlakte, bezaaid met omhooggekeerde gezichten die ooit aan hun moeders borst naar hun moeders ogen hadden gezocht of daar vredig hadden gesluimerd. Moge de hemel ons behoeden voor de geheimen die later werden gefluisterd in de bedorven wind die over het toneel waaide van het werk van die dag en de dood en het lijden van die nacht! Menige eenzame maan stond helder boven het slagveld, menige ster hield er treurig de wacht en menige wind uit alle windstreken waaide eroverheen voordat de sporen van de strijd waren uitgewist.

Die sporen bleven lange tijd bestaan, al waren ze ten slotte alleen nog in kleine dingen te vinden. Want de natuur, ver verheven

boven de boosaardige hartstochten van de mens, hervond spoedig haar rust en glimlachte het met schuld beladen slagveld weer toe, zoals zij dat had gedaan toen het nog onschuldig was. De leeuweriken zongen hoog erboven; de zwaluwen scheerden laag over de grond, doken en fladderden heen en weer; de schaduwen van voorbijjagende wolken achtervolgden elkaar over grasvelden, graanakkers, rapenvelden en bossen, over daken en de kerktoren van het stadje dat tussen de bomen verscholen lag, tot ver in de lichte verte, aan de grens van hemel en aarde, waar de rode gloed van de zonsondergangen vervaagde. Er werd gezaaid, het gewas kwam op en werd geoogst; de beek die eens bloedrood was geweest, dreef een watermolen aan; mannen floten achter de ploeg; arenlezers en hooimakers werkten in rustige groepjes; schapen en ossen graasden; jongens joelden en riepen op de akkers om de vogels te verjagen; rook steeg op uit de schoorstenen van kleine huizen; op zondag luidden de klokken vredig; oude mensen leefden en stierven; de schuwe dieren van het veld en de eenvoudige bloemen van het struikgewas en de tuinen groeiden en verwelkten op hun bestemde tijd. En dat alles gebeurde op het woeste, bebloede slagveld waar tijdens de grote strijd duizenden en nog eens duizenden waren omgekomen. Maar aanvankelijk verschenen er in het opgroeiende graan donkergroene plekken waar de mensen met huiver naar keken. Jaar na jaar kwamen ze terug, en iedereen wist dat onder die vruchtbare plekken mensen en paarden in grote hopen door elkaar begraven lagen en de grond met hun stoffelijke resten voedden. De boeren die deze plaatsen ploegden, deinsden terug voor de grote wormen die er in overvloed voorkwamen. De graanschoven die het land daar voortbracht, werden nog vele jaren slagveldschoven genoemd en apart gehouden. Niemand had ooit meegemaakt dat er bij het feestelijk binnenhalen van de laatste oogstwagen een slagveldschoof tussen de andere schoven lag. Lange tijd bracht iedere nieuwe ploegvoor overblijfselen van de strijd aan het licht.

Lange tijd stonden er op het slagveld gehavende bomen en waren er resten van kapotgehakte hekken en muren te vinden op plaatsen waar op leven en dood was gevochten, evenals platgetrapte stukken grond waar geen blad of grasspriet wilde groeien. Lange tijd wilde geen enkel dorpsmeisje haar haar of boezem tooien met zelfs maar de lieflijkste bloem van dat dodenveld. En nog vele jaren later geloofde men dat de bessen die er groeiden een al te diepe vlek achterlieten op de hand die ze plukte.

De seizoenen volgden elkaar echter op en gingen even licht voorbij als de zomerwolken zelf. In de loop van de tijd wisten ze zelfs deze laatste overblijfselen van de oude strijd uit. Ook de sporen die ervan voortleefden in de overleveringen van de omwonenden vervaagden, totdat er slechts oudewijvenverhalen van overbleven, die bij het wintervuur nog vaag werden herinnerd en ieder jaar verder in vergetelheid raakten. Waar de wilde bloemen en bessen zo lang onaangeroerd aan hun stelen waren blijven zitten, werden tuinen aangelegd en huizen gebouwd, en speelden kinderen oorlogje op het gras. De gehavende bomen waren allang tot kerstblokken verzaagd en knetterend en bulderend in het haardvuur opgegaan. Van de donkergroene plekken was even weinig over als van de herinnering aan degenen die daaronder tot stof waren vergaan. De ploegschaar bracht nog af en toe een roestig stuk metaal boven, maar waarvoor het ooit had gediend, viel moeilijk te zeggen, en degenen die zoiets vonden, vroegen zich dat af en discussieerden erover. Een oud, gedeukt borstharnas en een helm hingen al zo lang in de kerk dat de broze, halfblinde grijsaard die vergeefs probeerde ze boven een witgekalkte boog te onderscheiden, zich er als baby al over had verwonderd. Als het leger dat op het veld was gesneuveld één ogenblik weer tot leven had kunnen komen, iedere soldaat in de gedaante waarin hij gevallen was en precies op de plek waar hij zijn voortijdige dood had gevonden, dan zouden verminkte, afgrijselijk toegetakelde

soldaten, honderden tegelijk, door de deuren en ramen van de huizen naar binnen hebben gestaard. Ze zouden op de haardplaatsen van vredige woningen zijn opgerezen; ze zouden zelf de opgeslagen oogstvoorraad in schuren en graanzolders hebben gevormd; ze zouden zijn opgedoken tussen een baby in zijn wieg en zijn verzorgster; ze zouden met de beek zijn meegedreven en met het molenrad hebben rondgewenteld; ze zouden de boomgaarden hebben gevuld, de weiden onder hun gewicht hebben doen bezwijken en het erf met de hooimijten hoog hebben opgestapeld met stervende mannen. Zozeer was het slagveld veranderd waar tijdens de grote strijd duizenden en nog eens duizenden waren omgekomen.

Nergens was die verandering misschien wel zo groot als in een kleine boomgaard bij een oud stenen huis met een door kamperfoelie begroeid portiek. Daar klonken zo'n honderd jaar geleden, op een stralende herfstochtend, muziek en gelach, terwijl twee meisjes vrolijk samen op het gras dansten. Een stuk of zes boerenvrouwen stonden op ladders appels uit de bomen te plukken, maar onderbraken hun werk om naar beneden te kijken en in de vreugde van de meisjes te delen. Het was een aangenaam, levendig en ongekunsteld tafereel: een prachtige dag, een afgelegen plekje en twee meisjes die volkomen onbevangen en zorgeloos dansten, vrij en vrolijk als hun hart hun ingaf.

Als er in de wereld niet zoiets als uiterlijk vertoon bestond, zouden we, naar mijn persoonlijke overtuiging — en ik hoop dat u het met me eens bent — veel beter met elkaar kunnen opschieten en oneindig aangenamer gezelschap zijn dan we nu zijn. Het was verrukkelijk om te zien hoe deze meisjes dansten. Hun enige toeschouwers waren de appelpluksters op de ladders. Ze vonden het heerlijk om hun een plezier te doen, maar dansten voor hun eigen plezier, althans, dat zou u hebben gedacht. En zoals zij het dansen niet konden laten, zo kon u niet anders dan hen bewonderen. Wat konden ze dansen!

Niet zoals operadanseressen. Volstrekt niet. En evenmin zoals de volleerde leerlingen van de een of andere madame. In het geheel niet. Het was geen quadrille, geen menuet en zelfs geen contradans. Ze dansten niet volgens de oude stijl, noch volgens de nieuwe, noch volgens de Franse of de Engelse stijl. Al zat er misschien toevallig een vleugje Spaanse stijl in, die, naar men mij heeft verteld, vrij en uitbundig is en door het vrolijke geklepper van kleine castagnetten een verrukkelijke indruk van spontane ingeving krijgt. Terwijl de meisjes tussen de fruitbomen dansten, tussen de rijen stammen door en weer terug, en elkaar lichtvoetig in het rond draaiden, leek de invloed van hun luchtige bewegingen zich steeds verder over het zonovergoten tafereel uit te breiden, als kringen die zich op het water verspreiden. Hun zwierende haren en fladderende rokken, het veerkrachtige gras onder hun voeten, de takken die ritselden in de ochtendlucht, de oplichtende bladeren, de gevlekte schaduwen op de zachtgroene grond, de milde wind die over het landschap streek en blij leek dat hij de verre windmolen zo vrolijk kon laten draaien — alles tussen de twee meisjes en de man met zijn trekspan voor de ploeg op de heuvelrug, waar ze tegen de hemel afstaken alsof daarachter de wereld ophield, leek mee te dansen.

Ten slotte liet de jongste van de twee dansende zussen zich buiten adem en vrolijk lachend op een bank neervallen om uit te rusten. De ander leunde tegen een boom vlakbij. De muziek, afkomstig van een rondtrekkende harp en viool, eindigde met een zwierige uithaal, alsof ze wilde opscheppen over haar onvermoeibare frisheid. In werkelijkheid was ze in zo'n hoog tempo gespeeld en had ze zich zozeer met het dansen willen meten, dat de muzikanten het geen halve minuut langer hadden kunnen volhouden. De appelpluksters op hun ladders lieten een gezoem en gemompel van instemmend applaus horen en gingen vervolgens, geheel in overeenstemming met dat geluid, weer als bijen aan het werk.

Misschien deden ze dat nog wat ijveriger doordat er een oudere heer haastig naar buiten kwam. Het was niemand minder dan dokter Jeddler zelf — het huis en de boomgaard behoorden namelijk aan dokter Jeddler toe, moet u weten, en de meisjes waren zijn dochters. Hij kwam kijken wat er aan de hand was en wie er in vredesnaam vóór het ontbijt op zijn terrein muziek maakte. Want dokter Jeddler was een groot filosoof en bepaald niet muzikaal.

"Muziek en dans, vandaag nog wel!" zei de dokter, terwijl hij abrupt bleef staan en in zichzelf sprak. "Ik dacht dat ze juist tegen deze dag opzagen. Maar ja, de wereld zit vol tegenstrijdigheden. Maar Grace! Marion!" voegde hij er hardop aan toe. "Is de wereld vanochtend nog gekker dan anders?"

"Wees dan maar wat toegeeflijker voor de wereld, vader, als dat zo is," antwoordde zijn jongste dochter Marion, terwijl ze dicht bij hem kwam staan en hem aankeek, "want er is iemand jarig."

"Is er iemand jarig, poesje?" antwoordde de dokter. "Weet je dan niet dat er altijd wel iemand jarig is? Heb je nooit gehoord hoeveel nieuwe spelers er iedere minuut hun intrede doen in dit — ha! ha! ha! — het is onmogelijk om er ernstig over te spreken — in dit dwaze en belachelijke schouwspel dat het Leven heet?"

"Nee, vader!"

"Nee, natuurlijk jij niet. Je bent een vrouw — bijna dan," zei de dokter. "Tussen haakjes," vervolgde hij, terwijl hij het mooie gezichtje bekeek dat nog altijd zo dicht bij het zijne was, "ik neem aan dat jij jarig bent."

"Welnee! Denkt u dat werkelijk, vader?" riep zijn lievelingsdochter uit, terwijl ze haar rode lippen tuitte om gekust te worden.

"Zo! En daar krijg je mijn liefde bij," zei de dokter, terwijl hij zijn lippen op de hare drukte. "En dat je nog vele gelukkige — wat een idee! — verjaardagen mag beleven. Het idee om iemand in zo'n

klucht als deze nog vele gelukkige jaren toe te wensen," zei de dokter bij zichzelf, "dat is een goeie! Ha! ha! ha!"
Dokter Jeddler was, zoals ik al zei, een groot filosoof. De kern en het geheim van zijn filosofie was dat hij de wereld beschouwde als één reusachtige grap die met iedereen werd uitgehaald: iets wat zo absurd was dat geen weldenkend mens het serieus kon nemen. Zijn levensbeschouwing was oorspronkelijk onlosmakelijk verbonden geweest met het slagveld waarop hij woonde, zoals u weldra zult begrijpen.
"Maar goed! Hoe zijn jullie aan die muziek gekomen?" vroeg de dokter. "Kippendieven, natuurlijk! Waar komen die muzikanten vandaan?"
"Alfred heeft de muzikanten gestuurd," zei zijn dochter Grace, terwijl ze een paar eenvoudige bloempjes in het haar van haar zusje terechtlegde. Uit bewondering voor Marions jeugdige schoonheid had ze die een halfuur eerder zelf in haar haar gestoken, maar door het dansen waren ze verschoven.
"O, Alfred heeft de muziek gestuurd, heeft hij?" zei de dokter.
"Ja. Vanochtend vroeg kwam hij de muzikanten tegen toen hij de stad binnenging en zij er juist uit kwamen. De mannen trekken te voet rond en hebben daar vannacht overnacht. Omdat Marion jarig is en hij dacht dat ze het leuk zou vinden, stuurde hij ze hierheen met een briefje aan mij, met potlood geschreven. Daarin stond dat ze Marion een serenade zouden brengen als ik dat ook een goed idee vond."
"Ja, ja," zei de dokter achteloos, "hij stelt altijd prijs op jouw oordeel."
"En omdat mijn oordeel gunstig uitviel," zei Grace goedgehumeurd. Ze hield even op met het schikken van de bloemen en wierp haar hoofd naar achteren om het mooie hoofdje dat ze aan het tooien was te bewonderen. "En omdat Marion zo uitgelaten was en begon te dansen, deed ik met haar mee. Zo hebben we op Alfreds muziek gedanst tot we buiten adem waren.